

Ngāi Māori me ngā kāmera haumaru

Kei te whakapiki a Waka Kotahi i te maha, i te momo hoki o ngā kāmera haumaru, ā, māna kē ngā kāmera a Ngā Pirihimana e kawe huri noa i te motu.

He aha te take me whai i ngā kāmera haumaru?

Hei hoa hourua ki Te Tiriti o Waitangi, e ū ana mātou ki te mahi tahi ki a ngāi Māori hei whakapai ake i te haumaru huarahi mō ngā whānau, mō ngā hapori anō hoki. Kei ngā wāhi e tino hiahia i hei tiaki kia haumaru ngā whānau, ngā hapori hoki ngā kāmera.

E ai ki ngā raraunga, e pānga pāhikahikatia ana a ngāi Māori e ngā tukituki i ngā huarahi, arā e 32% rātou o ngā tāngata ka mate i ngā tukituki aituā ina he āhuatanga te tere.

He mea āwhina ngā kāmera haumaru hei whakaheke i ngā mate, i ngā whara taumaha i ō tātou huarahi. He mea whakamahara ngā kāmera kia haumaru ngā tere e haerehia ana, ā, kia haumaru hoki ō kōwhiringa taraiwa kia pai ai tā koutou ko te whānau hoki atu ki te kāinga.

Ina pā tētahi tukituki, nā te tere e hāereere ana pea te rerekētanga i te mate, i te whara tahuri i tō ao, i te hīkoi atu karekau te whara rānei.

E whakapaetia ana kia whakaheke ngā kāmera haumaru i ngā mate, i ngā whara taumaha mā te āki i ngā tāngata kia taraiwa i roto tonu i ngā tepenga tere, kia whakaute hoki i ngā rama whero.

Mō ngā uiui me haere ki nzta.govt.nz/maori-and-safety-cameras

Hei whakarauora i ngā tāngata, kaua hei kimi pūtea

E whakapiki ana mātou i te maha, i te momo hoki o ngā kāmera haumaru hei whakaheke i ngā mate, i ngā whara taumaha i ō tātou huarahi, kaua hei kimi pūtea.

Ka whakamahara ngā kāmera haumaru i tēnā, i tēnā kia whāia ko te tika kia haumaru te hoki atu a ngā whānau ki te kāinga. Kāore koe e mate ki te utu i ngā utu takahitanga (infringement fees) mēnā ka hāereere koe i roto tonu i te tepenga tere.

Ina kuhu atu koe ki roto i tētahi rohe kāmera haumaru pūmau, ka whakamahara atu ngā tohu i a koe kia hāereere koe i ngā tere haumaru, kia whakaute koe i ngā rama whero hoki.

Kāore a Waka Kotahi e whiwhi i ngā pūtea i ngā kāmera haumaru. Ka tukuna ngā utu takahitanga ki te Government Consolidated Fund.

Te whakahekenga e whakapaetia ana mō te mate, mō te whara taumaha hoki

Momo kāmera

Tere toharite	48%
Tere pūmau	20%
Rama whero	27%
Neke haere	15%

He aha ngā raraunga ka hopukina e ngā kāmera?

Ka kitea anake e ngā kāmera te teretere, te 'rere noa atu' i tētahi rama whero rānei, i runga i te momo kāmera. Ka mau i ngā kāmera ngā āhuatanga pērā i te tere o te waka, i te rā, i te wā me te wāhi o te pānga, i ngā whakaahua o te waka, i te ara, i te momo waka anō hoki. Kāore ngā kāmera i te hopu i ērā atu mōhiohio, i ērā atu hara rānei pērā i te whakamahinga waea pūkoro, i te mau tātua here rānei, i te Whakamana Waka, i te Rēhitatanga Waka rānei.

Ka pēhea te tiaki kia haumaru ngā raraunga i ngā kāmera?

Kei ā mātou pūnaha ngā tikanga whakahauarū hei ārai i te ngaronga, i te whakamahinga hē, i te panoni rānei o te mōhiohio. Ka puritia e mātou ngā mōhiohio i hopukina e ā mātou kāmera haumaru mō te tae atu ki te whitu tau, i runga i tōna momo. Ka tiri anake mātou i ngā raraunga hei whakahauere i ngā takahitanga, tērā rānei, e ai ngā here o te ture. Ka hopukina hoki e ngā kāmera haumaru ngā mōhiohio ehara i te whaiaro mā te rangahau, mā te tātaritanga hoki o ngā mahi i runga i ngā huarahi.

E mōhio ana mātou he take nui te whakahauarutanga raraunga ki a ngāi Māori. Kei tō mātou rōpū tohutohu Māori mō ngā kāmera haumaru ngā pūkenga ki te whakahauarū raraunga, ka āwhina ai hei whakarite e whakaaturia ana ūāwawangawanga ki ā mātou tukanga.

Ka pēhea te whakahauarū i ngā raraunga Māori?

E whakaūngia ana e te Rangatiratanga Raraunga Māori me noho te raraunga Māori i raro i te mana whakahauere o ngāi Māori. Mā konei e whakaahē a ngāi Māori ki te whakamahi i te raraunga hei whakatutuki i ngā tūmanako pērā i te whakapai ake i te haumaru huarahi.

Kua āwhina mai tō mātou rōpū tohutohu Māori i a mātou hei tautuhī i te raraunga Māori hei raraunga ka whakaputaina e ngāi Māori, waihoki hei raraunga mō ngāi Māori, mō ngā taiao hoki he hononga ūātou ki ērā.

Kua whakamanatia tēnei tautuhinga e te Waka Kotahi Digital Executive Steering Committee. E mahi ana mātou mō te pēhea o te whakahāngai i tēnei tautuhinga ki ngā raraunga ka kohia i ngā kāmera haumaru.

Te āhuatanga o tā mātou mahi tahi ki a koutou mō ngā kāmera haumaru hou

Tautuhia ngā iwi, ngā hapū, ngā hapori Māori i te wāhi e marohitia
ana mō te kāmera

Rangahaua te tūhononga o mua ki ngā iwi, ki ngā hapū, ki ngā hapori
mō ngā kaupapa ikiiki

Hangaia ngā hononga mā te whakawhanaungatanga

Whakarongo ki ngā tūmanako a ngāi Māori mō te haumaru huarahi

Kimihia ngā tirohanga, te tautoko hoki o ngā iwi, o ngā hapū, o ngā
hapori Māori hoki e pā ana ki ngā wāhi kāmera

Mahi tahi ki ngā iwi, ki ngā hapū, ki ngā hapori hoki hei tautuhi i ngā
āwangawanga mō ngā wāhi tae atu ki te mōhio mai mēnā he wāhi tapu te wāhi

Whakaheingia te whai i ngā tikanga e tika ana ina tīmata te hanganga

Ngā whakawhitinga kōrero haere tonu, ngā hui hoki ki ngā iwi, ki ngā
hapū, ki ngā hapori hoki mō te kauneke o ngā kāmera haumaru

Mahi ngātahi ki ngā iwi, ki ngā hapū, ki ngā hapori hei whakamōhio atu i a ngāi
Māori i tō rohe mō ngā kāmera haumaru, mō te haumaru huarahi hoki

E hia te utu o ngā kāmera haumaru?

Ina kitea e te kāmera haumaru tētahi waka e häereere ana i te tere tae atu ki te 50 km/h i runga ake i te tepenga tere, ka tukuna e mātou tētahi pānui takahitanga. I waenga i te \$30 ki te \$630 ngā utu i runga i te tere i kitea. Ngā utu i tēnei wā i te Hune i te tau 2024.

Me mātua utu e koe i mua, i te rā tonu rānei i te pānui takahitanga.

Ina kitea e te kāmera haumaru tētahi waka e parahutihuti ana te haere i te tere he neke atu i te 50 km/h i runga ake i te tepenga tere, ka tukuna e mātou tētahi pānui hara ikiiki (traffic offence notice). Nā te mea he hara taumaha tēnei, ka tukuna pea ngā whakapae ki te kōti. Mā te kōti e whakatau te whaina, te whiunga hoki/rānei.

I pahika te tepenga tere nā te	Te utu
10, he iti iho rānei	\$30
11-15km/h	\$80
16-20km/h	\$120
21-25km/h	\$170
26-30km/h	\$230
31-35km/h	\$300
36-40km/h	\$400
41-45km/h	\$510
46-50km/h	\$630

